

Perkulės versmė

Turistinė vertė

Sinonimai

Perkula, Kulys

Koordinatės

LKS: 600881; 6142473

Adresas

Kvyklių k., Utenos r. sav.

Aplinka

Pagal požeminio vandens išsiliejimo sąlygas žemės paviršiuje Perkulės versmė priskirtina krintančių šaltinių grupei. Vanduo išteka 200 m ilgio, 50 m pločio gūbrio šiaurvakarinio galo papėdėje susidariusiame sufoziniame cirke. Čia šlaito ilgis 10 m ir sudaro 25 laipsnių polinkio kampą, papėdėje 0,6 metrų aukščio stati pakopa pereina į šaltinio cirką, kurio plotis 6 metrai. Vanduo išsikrauna keliuose vietose ties pakopos apačia. Dumblas ir jį dengiančios oranžinės rudos drebučių pavidalo geležies hidrooksidų nuosėdos sudaro beveik ištisinį 2–5 cm storio sluoksnį. Šios nuosėdos nusistojusios beveik horizontaliai per visą sufozinio cirko plotą ir sudaro dar vieną vizualiai išsiskiriančią pakopą didžiausiu 4,5 atstumu nuo cirko pakopos briaunos. Toliau versmės vanduo išsklaidytai nuteka į Kvyklių pelkę, kurią dreuoja Talės upė, pratekanti už 60 metrų. Žemiau šaltinio plytinčios pelkės pakraštyje pragražus nustatyta, kad slūgsančių durpių storis siekia 3,5 metro. Durpės sluoksniuojasi su retais žvyro su organika sluoksniais.

Dabartinė būklė, kaptžas

Kaptažo įrenginių nėra.

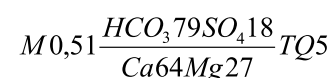
Vandens fizikinės savybės

Neišmatuotos.

Vandens cheminės savybės

Vanduo gėlas, turi daug mineralinių medžiagų (bendroji mineralizacija – 506 mg/l), silpnai šarminis (pH = 7,12). Dėl nemažos kalcio jonų koncentracijos vanduo kietas (bendrasis kietumas, 6,07 mg-ekv/l). Tačiau tai karbonatinis virinant lengvai pašalinamas kietumas. Vandenyje aptiktas nedidelis kiekis nitritų (0,07 mg/l) ir amonio (0,12 mg/l). Nitratų šaltinio vandenyje neaptikta. Vandenyje ištirpusios geležies koncentracija nedidelė, tik 0,13 mg/l.

Cheminės sudėties formulė (ekv/%)

Nustatomo komponento pavadinimas	Nustatyta vertė		
	mg/l	mg-ekv/l	ekv. proc.
Ištirpusių mineralinių medžiagų suma	506		
Sausoji liekana 180 °C	346		
Bendrasis kietumas		6,07	
Karbonatinis kietumas		5,24	
Nekarbonatinis kietumas		0,83	
Anijonai:			
Chloridai, Cl ⁻	7,64	0,22	3,30
Sulfatai, SO ₄ ²⁻	57,90	1,21	18,14
Hidrokarbonatai, HCO ₃ ⁻	319,74	5,24	78,56
Nitritai, NO ₂ ⁻	0,07	0,00	0,00
Nitratai, NO ₃ ⁻	< 0,24	0,00	0,00
Katijonai:			
Natris, Na ⁺	12,05	0,52	7,83
Kalis, K ⁺	1,58	0,04	0,60
Kalcis, Ca ²⁺	85,09	4,25	64,01
Magnis, Mg ²⁺	22,13	1,82	27,41
Amoniakas, NH ₄ ⁺	0,12	0,01	0,15
Kitos analitės:			
pH, pH vienetai 20 °C	7,12		
Permanganato skaičius, mg O/l			
Bendroji geležis, mg/l	0,13		
Savitasis elektros laidis, μS/cm	551		

Tautosakinės, kraštotyrinės, istorinės žinios

„Šio raisto, dažnai vadinto „kuliu“ (su versmele), prieigos buvo apgyvendintos, tačiau XX a. pradžioje liko 4 gyventojai, vienas jų Antanas Petrėnas (g. ~ 1900 m.), jo kaimynai – Jonas Kviklys (Nikodemo sūnus), Advertas Rubinas ir Feliksas (Pelyksas) Kviklys. Raistas buvo sudalintas į rėžinius sklypus Kvyklių ulyčios (gyvenvietės) žmonėms, kurie prie namų neturėjo pievų. Iš Antano namų driekėsi takelis link versmelės. Žmonės iš Perkulės (Kulio) per Pylimo balą veždavo šieną ulyčion. Įkūrus kolūkius, vyrai šieną pjaudavo, moterys grėbdavo ir pas šitą Petrėną atėidavo šie žmonės atsigert, nors jįsai šulinio neturėjo. Rudas, šaltas, skanus ir tada buvo vanduo, pasemtas iš versmelės...

Vienkiemį nebėra, versmelė liko nebenaudojama, nors anksčiau daug kas tenai išsivarydavo samogono (naminės degtinės). Antanas Petrėnas ištikimiems žmonėms skolindavo aparatą, kurį jie nešdavosi prietemoj, besisaugant nuo skrebų ir miško brolių (pastarieji – sugers, pirmieji – sugers ir nubaus)". „Vienų kart sugalvojam išsivaryt samaguona, su mamu paskinkem ramaus būdo kumely Mirtų (g. ~1949 m.), insdėjam važiman bačkų ~70 l bragas, tadu važiamam pra tu Petrėnu iki versmelai... Raikėja važiuot patumsį pra krūmų, kaip ažkliuva tarp jienų lazdynas, tai gerai, kad Mirta ramiai sustoja, kirvia nebuva, bet išsivadavam. Tadu laimingai pasekm tiksly ir privarem 7 litras arielkas ir labai džiaugemes. Parduodavam pa 6 rublius pusbankį (~1950 m.)...“ (atsiminimas Stanislavos Eleonoros Dikinytės g. 1936 m.). „Turėjo Jurgis kalę vardu Keveria, būdavo, tada, kai traukinys nuo Švenčionėlių atvažiuoja, Keveria jį loja ir puola... Vienų rozų, kai papuola jas uodega po traukinia ratais ir jų nupjove, tadu, pa tas nelaimes, jeigu Keveria išgirdava tarukinį da tik na malūną atpūkšintį – bėga raistan paskavot“ (atsiminimas Juozapo Mikulėno g. 1933 m.).

Tipas

Krintantis kontaktinis

Režimas

Nuolatinio veikimo

Vandeningumas

Vidutinio vandeningumo, reikšmingas šaltinis, išmatuotas debitas apie 5 l/s

Vandens tipas

Kalcio, magnio hidrokarbonatinis, sulfatinis

Aprašė:

V. Mikulėnas,
V. Minkevičius, 2014